

Læreplan i fordypning i norsk

Gjelder fra 01.08.2006

Gjelder til 31.07.2021

Utgått

Formål

Fordypning i norsk bygger på det samme faglige grunnlaget og de samme dannelsesmålsetningene som norskfaget og skal bidra til identitetsutvikling og kulturell kompetanse for deltaking i demokratisk offentlighet, i samfunnsliv og arbeidsliv. Opplæringen skal legge til rette for faglig fordypning og bidra til videreutvikling av språklig og kulturell kompetanse i norsk. Dette innebærer mestring av språk på ulike arenaer, innsikt i eget språk og forståelse for at språk brukes forskjellige i ulike sammenhenger. Fordypningsfaget skal også stimulere til engasjement for språk og språkbruk hos den enkelte og bidra til større motivasjon og selvtillit til aktiv språkbruk.

En bred språklig og kulturell kompetanse kan bidra til å gjøre elevene bedre i stand til å møte andre innenfor og utenfor egen kultur med åpenhet, toleranse og respekt. I det moderne samfunnet finner vi både tradisjonelle tekster og en rekke nye tekstformer sammensatt av ulike elementer som språk, lyd og bilde. Å kunne forholde seg til dette vide spekteret av ulike tekster og både forstå andres budskap og formidle egne meninger er en vesentlig del av den enkeltes språkkompetanse.

Arbeidet med ulike tekster skal bidra til å videreutvikle kritisk tenkning, estetisk sans og evne til å orientere seg i en mangfoldig medievirkelighet. Ved å utforske og produsere både tradisjonelle og sammensatte tekster vil elevene få økt kunnskap og større forståelse for hvordan tekster fungerer i samfunnet og hvordan de påvirker enkeltindivider.

Fordypning i norsk skal gi mulighet til å utforske tekster fra ulike emneområder og inspirere til praktisk og kreativ språkbruk. Et vidt spekter av tekster skal være utgangspunkt for arbeidet med språk og tekst. Fordypning i norsk skal bidra til både lesing og tekstproduksjon og være en arena for muntlig og skriftlig kommunikasjon gjennom bruk av ulike medier. Faget skal også fremme innsikt i og kritisk vurdering av egen språkutvikling og tekstkompetanse.

Hovedområder

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområder:

Årstrinn	Hovedområder
8.-10.	Utforskning av språk og tekst Tekst og mening

Utforsking av språk og tekst

Hovedområdet *utforsking av språk og tekst* dreier seg om forholdet mellom språket som system og språket i bruk. Sentralt i hovedområdet er utforsking av norsk språk og litteratur gjennom ulike tekstformer: muntlige, skriftlige og sammensatte tekster. Utvikling av lese- og skrivekompetanse og tolkningskompetanse inngår også i hovedområdet. Sentrale elementer er egen språkbruk, nåtidsspråk, komparative blikk på språk og språkbruk, hvordan språk endrer seg over tid, hvordan medier påvirker språkbruk og hvordan språkbruk er situasjons- og kontekstavhengig.

Tekst og mening

Hovedområdet *tekst og mening* bygger på et bredt tekstbegrep, det vil si både muntlige, skriftlige og sammensatte tekster. Sammensatte tekster omfatter tekster der lyd, språk og bilder samlet skaper en helhetlig mening. Denne tekstgruppen omfatter både tradisjonelle uttrykksformer som bøker, teater, film og aviser, og nyere, som musikkvideoer og nye digitale uttrykksformer. Hovedområdet dreier seg om å forstå, vurdere og reflektere over et bredt register av tekster, som inkluderer skjønnlitteratur og sakprosa, og selv lage og fremføre ulike typer tekster.

Timetall

Timetall oppgitt i 60-minutters enheter:

UNGDOMSTRINNET

8.-10. årstrinn: 227 timer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I fordypning i norsk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i norsk fordypning innebærer å ha evnen til å lytte og tale og kunne vurdere elementene i en sammensatt talesituasjon, som er en forutsetning for kommunikasjon med andre, både når det gjelder sosialt samvær, arbeidsliv og deltakelse i offentlig liv. Å tale og å lytte er grunnleggende menneskelige aktiviteter som i dette faget blir videreutviklet gjennom systematisk opplæring i ulike muntlige sjangere og aktiviteter.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i norsk fordypning innebærer å kunne uttrykke seg i ulike sjangere og innenfor mange tekstformer. Skriftligheten i samfunnet er økende, ikke minst gjennom utviklingen av digitale kommunikasjonsformer, og kravet til å mestre skriftlig framstilling i ulike sjangere har blitt større.

Skrijving er en måte å utvikle og strukturere ideer og tanker på, men det er også en kommunikasjonsform og en metode for å lære.

Å *kunne lese* i norsk fordypning innebærer både en ferdighet og en kulturell kompetanse. Ferdigheten utvikles gjennom den grunnleggende og systematiske leseopplæringen som foregår i norskfaget. Men lesing er også påvirket av kulturforståelse, samtidig som lesing utvikler kulturforståelse. Gjennom lesing får elevene del i tekstkulturen og kan utvikle evnen til å tolke og forstå tekster. Lesing gir også erfaringer og mulighet til å forstå seg selv og samfunnet.

Å *kunne regne* i norsk fordypning er en ferdighet som forutsetter et annet språk enn verbalspråket. Men disse språkene har et felles kunnskapsområde når det gjelder begrepsutvikling, logisk resonnement og problemløsning. Det gjelder også forståelse for form, system og komposisjon. Ved lesing av sammensatte tekster og sakprosa er arbeidet med grafiske framstillinger, tabeller og statistikk viktig for forståelse.

Å *kunne bruke digitale verktøy* i norsk fordypning er nødvendig for å mestre sammensatte tekstformer og uttrykk. Dette åpner for nye læringsarenaer og gir nye muligheter i lese- og skriveopplæringen, i produksjon og komponering og i redigering av tekster. I den sammenheng er det viktig å utvikle evne til kritisk vurdering og bevisst bruk av kilder. Bruk av digitale verktøy kan også støtte og utvikle elevenes kommunikasjonsferdigheter og presentasjoner.

Kompetansemål

Etter 10. årstrinn

Utforsking av språk og tekst

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre og presentere en undersøkelse av hvordan barn og unge bruker språk i eget nærmiljø og hvordan språk brukes ulikt av ulike aldersgrupper
- presentere ordspråk og billedlige uttrykk på norsk og sammenlikne med andre språk, og samtale om hvordan slike uttrykk kan representere ulike tenkemåter
- sammenlikne ord og grammatiske former i skriftlig norsk med norsk talemål og presentere resultatet av sammenlikningen
- oversette enkle tekster fra engelsk eller andre språk til norsk og forklare hvordan mening endres i forhold til ordvalg
- gjøre rede for språklige virkemidler i moderne kommunikasjonsformer og bruke disse i egen tekstproduksjon
- eksperimentere med ulike skriftlige og muntlige uttrykksformer i ulike sjangere

- utforske og vurdere hvordan digitale medier påvirker og endrer språk og kommunikasjon
- dokumentere og vurdere egen utvikling i arbeid med utforskning av språk og tekst

Tekst og mening

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lese og presentere et utvalg selvvalgt skjønnlitteratur og sakprosa
- formidle egne opplevelser av film, teater og musikk og vurdere bruk av virkemidler
- formidle og kommentere medieoppslag fra selvvalgte medier og lage egne oppslag for ulike medier
- framføre et program sammensatt av ulike uttrykksformer basert på egne eller andres tekster
- utvikle og presentere sammensatte tekster med utgangspunkt i forfatterskap ved hjelp av digitale verktøy
- produsere skriftlig og presentere muntlig selvvalgte fordypningsarbeider
- sammenlikne og vurdere nettsider med hensyn til bruksmåter, informasjonsverdi og design
- sammenlikne og vurdere kritisk ulike norskspråklige kilder i forhold til innhold, opphavsrett og personvern
- dokumentere og vurdere egen utvikling i arbeid med tekster

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Elevne skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Elevne kan trekkes ut til muntlig eksamen. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Se gjeldende ordning for grunnopplæringen for voksne.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.

Utgått